

BEATA POPLAWSKA

HET PROBLEEMPJE VAN *LE PETIT PRINCE* IN VERTALING:
VERKLEINWOORDEN VERTAALD UIT HET FRANS
IN HET NEDERLANDS EN POOLS

Abstract. Deze bijdrage wil aan de hand van een corpus van twee vertalingen van de Franse novelle *Le Petit Prince* van Antoine de Saint-Exupéry kijken naar de vertaalmogelijkheden van diminutieven in het Nederlands en Pools. Het belangrijkste doel van de uitgevoerde analyse is om de vraag te kunnen beantwoorden of de Nederlandse en Poolse vertaling net zo weinig verkleinwoorden bevatten als het Franse origineel. De diminutiva zijn in deze tekst van groot belang omdat het een novelle is voor kinderen. Een ander probleem dat in de studie aan de orde komt, is hoe de Poolse en Nederlandse vertalers van deze novelle een probleem van het weergeven van verkleinwoorden hebben aangepakt. Het artikel schetst tevens een theoretische achtergrond van de principes voor het creëren van verkleinwoorden in het Frans, Nederlands en Pools, samen met hun verdeling en functies.

Trefwoorden: diminutieven; *Le Petit Prince*; Nederlandse en Poolse vertaling; contrastieve analyse van verkleinwoorden.

1. INLEIDING

Het huidige Frans heeft geen synthetisch verkleinwoord, in tegenstelling tot talen zoals het Nederlands (bijvoorbeeld *huisje*), Duits (bijv. *Häuschen*), Spaans (bijv. *casita*) of Pools (bijv. *domek*). Hoewel het verkleinende achtervoegsel -et(te) en andere minder frequente achtervoegsels (bijv. -on, -in (e), -otin, -ille, -eau) nog steeds worden aangetroffen in oude, gelexicaliseerde diminutieven (bijv. *maisonette*), is dit derivatieproces niet langer productief: “le procédé ne nous semble plus productif à proprement parler,

Mgr. BEATA POPLAWSKA is assistente bij de Katedra Literatury i Języka Niderlandzkiego bij de Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II te Lublin. Haar onderzoek richt zich op contrastieve fraseologie in het Nederlands, Frans en Pools. Correspondentieadres: Katedra Literatury i Języka Niderlandzkiego IFA, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Raławickie 14, 20–950 Lublin; e-mail: sprawkaeata@gmail.com

comme dans les autres langues romanes ou en néerlandais, où les suffixes diminutifs peuvent se greffer à n'importe quel mot" (Vanneste 2011, 134). Het Frans maakt derhalve vooral gebruik van analytische verkleinwoorden, constructies met een adjectief uit het woordveld "klein", (bijv. *une petite maison*, een klein huis, mały dom). We nemen aan dat het Franse analytische verkleinwoord equivalent is aan het synthetische diminutief in het Nederlands en het Pools en dat ze dezelfde connotaties hebben. Toch wordt het Franse *petit* in andere talen niet altijd als een diminutief weergegeven, omdat het soms een toegevoegde eigenschap betreft. Omdat het Nederlands en het Pools in tegenstelling tot het Frans wel suffixatie voor diminutieven kennen, kunnen deze talen een verschil maken tussen een 'echt' verkleinwoord, bijv. *prinsje*, *ksiązątko* en een toegevoegde eigenschap, bijv. *een kleine prins*, *mały książę*. Al bij al blijkt dat de Franse taal wordt gekenmerkt door een vrij klein aantal diminutieven, waardoor het soms problematisch is voor een vertaler om een goede oplossing of passend equivalent te vinden in een bepaalde context.

In deze bijdrage wordt aan de hand van vertalingen van *Le Petit Prince* van Antoine de Saint-Exupéry in het Nederlands en in het Pools gekeken, hoe verschillende vertalers dit probleem oplossen. Uit wat hiervoor gezegd is over het Franse diminutief kunnen we verwachten dat de originele Franse tekst weinig diminutieven zal bevatten. *Le Petit Prince* is echter een boek dat hoofdzakelijk bestemd is voor kinderen en als een boek voor kinderen geschreven is bevat het vermoedelijk meer diminutieven, dus de vraag rijst of de Nederlandse en de Poolse vertalingen ook weinig verkleinwoorden bevatten, temeer omdat in het algemeen in het Nederlands en het Pools juist een groot aantal diminutieven wordt aangetroffen. Verder is nog de vraag, welke aspecten voor een vertaling als *De Kleine Prins* zorgen versus *Het prinsje* of *Het kereltje*. Welke belangrijke vertaalaspecten hebben hier een rol gespeeld?

2. THEORETISCH KADER

We volgen hier de karakterisering van het begrip 'diminutief' zoals die door Bakema en Geeraerts (2000, 1045) is gegeven: *Broadly speaking, the term diminutive refers to any formation in a language expressing the referential meaning 'small', and possibly a variety of derived evaluative shades of meaning*. Vanuit een formeel oogpunt kan het verkleinwoord op twee manieren gevormd worden:

1. Synthetisch (= morfologisch, bijv. kot+ek = kotek in het Pools of kat+je = katje in het Nederlands).
2. Analytisch (= perifrastisch, bijv. un *petit garçon* in het Frans, a *little boy* in het Engels, een *kleine jongen* in het Nederlands).

VERKLEINING IN HET FRANS

In het Frans zijn de volgende achtervoegsels mogelijk (volgens sommigen² echter niet langer productief en zeker niet zo vaak gebruikt): -aut (bijv. *levraut*), -eau, -ceau, -ereau, -eteau (bijv. *chevreau, pourceau, lapereau*), -et, -elet (bijv. *balconnet*), -elle (bijv. *ruelle*), -ette, -elette (bijv. *maisonette, fillette*), -in, -otin (bijv. *diablotin*), -ine (bijv. *bottine*), -ot (bijv. *ilot*), -ote, -otte (bijv. *jugeotte*), -(er)on,-illon (bijv. *chaton, bottillon*), -ille (bijv. *brindille*), -(er)ole bijv. *banderole, rougeole*), -(i)(c)ule (bijv. *lobule, aspérule*), -iche (bijv. *barbiche*). Maar het gaat in alle gevallen om versteende, niet-productieve vormen.

Kortom, wat diminutieven in het Frans betreft hebben vertalers niet zoveel mogelijkheden. Weber (1963, 22–24) geeft een overzicht van de manieren waarop de Franse taal een diminutief kan uitdrukken:

1. Op het syntactische en syntagmatische niveau (met behulp van lexico-logische middelen):

- a) door predicatieve plaatsing van *petit(e)*: *La fille est petite*,
- b) door attributieve plaatsing van het epitheton *petit(e)*: *la petite fille*,
- c) door een nageplaatste partitieve genitief: *un bout de fille, un brin de fille*.

2. Op het morfologische niveau met vrije en gebonden morfemen:

- a) door suffixatie: *fillette, chaton*,
- b) door syllabische reduplicatie (dissyllabisme): *fifille*.

Op grond hiervan neem ik aan dat we in het Frans volgende contrasterende mechanismen of anders gezegd vertaaltechnieken kunnen onderscheiden:

1. adjectief/adverbium van intensiviteit (bijv. *mignon, petit, tout*),
2. partitief (bijv. *un bout de, un brin de*)
3. reduplicatie (bijv. *chienchien, chatchat, chouchou*),
4. suffixatie (bijv. *maisonnette, fillette, chaton*),
- 5*. eigen lexicon (bijv. *mini, mimi, mistifri*).

Volgens het onderstaande citaat van Vanneste is suffixatie niet langer

² Zie bijv. Vanneste 2011, 134

productief en drukt het analytische verkleinwoord *petit* dezelfde nuances uit, zoals het synthetisch verkleinwoord -tje in het Nederlands, met uitzondering van twee nuances die door Bakema denotatief³ (ze vormen entiteiten) worden genoemd, bijv. *ijsje*, *weetje*, *nieuwtje*.

[...] [le] suffixe n'est plus productif en français, il est difficile de comparer ses emplois à ceux de petit. C'est pourquoi nous avons fait appel au diminutif synthétique productif -tje en néerlandais, auquel nous avons comparé les emplois de petit. **Cette comparaison a montré que petit exprime exactement les mêmes nuances que le marqueur diminutif synthétique**, exception faite des deux nuances appelées «dénotatives» par Bakema (p.ex. *ijsje* et *nieuwtje*). (Vanneste 2011, 130, mijn markering, B.P.).

Daarmee lijkt de eerste vertaaltechniek, dus met behulp van een adjectief of adverbium van intensiviteit, de beste manier te zijn om een verkleinwoord naar het Frans te vertalen.

NEDERLANDS

Hoe ziet de situatie met de verkleinwoorden in het Nederlands en het Pools eruit? We weten dat suffixatie voor die twee talen typisch is. Voor het Nederlands komen de volgende suffixen voor: -kje, -pje, -tje, -etje, -je.

1. De uitgang **-kje** wordt gebruikt na een woord op “ing” met het accent op de voorlaatste lettergreep. Daarbij valt de “g” weg voor “kje” (bijv. *koninkje*, *woninkje*).

1.1 Valt het accent niet op de voorlaatste lettergreep of eindigt het woord op het suffix “ling”, dan wordt **-etje** gebruikt (bijv. *wandelingetje*, *rekeningetje*, noteer ook: *dinetje*).

2. Het suffix **-pje** wordt gebruikt bij woorden op “-m” voorafgegaan door een lange klinker, een tweeklank, een sjwa, een “r” of een “l” (bijv. *probleempje*, *geheimpje*, *armpje*, *bloempje*: daarnaast komt ook *bloemetje* voor, weliswaar met betekenisverschil).

3. De uitgang **-tje** wordt gebruikt bij woorden op een lange klinker, een tweeklank of een sjwa die eventueel worden gevolgd door een “n”, “l”, “r” of “w” (bijv. *cafeetje*, *eitje*, *anekdotetje*, *lepeltje*, *wekkertje*. Noteer ook: *taxietje*, *baby'tje*).

³ Meer bij Vanneste (2011, 106–109).

3.1 Als een woord eindigt op het suffix *-e*, is een verkleinwoord niet gebruikelijk. (bijv. *kampioene, artieste, vreemde, helderziende, gevangene*).

3.2 Leenwoorden op *-ine* krijgen *-tje* na “-ien” (bijv. *machientje, vitamientje, cabientje*).

3.3 Franse leenwoorden op “-er”, uitgesproken [e], krijgen ook “-tje” waarbij de “r” wegvalt (bijv. *dineetje, soupetje, gouteetje*).

4. Het suffix **-etje** wordt gebruikt na “-m”, “-n”, “-l”, “-r” en “-b” voorafgegaan door een korte beklemtoonde klinker. De letters worden verdubbeld om de voorafgaande lettergreep kort te houden (bijv. *plannetje, toestelletje, spelletje*. Noteer ook: *jongetje, Jantje, clubje*).

5. De uitgang **-je** wordt gebruikt in alle overige gevallen (bijv. *aapje, katje, kruisje, boogje, huisje*, enz.).

5.1 Verkleinwoorden op “-ke” (bijv. *kindeke, huiske*) en “-ie” (*boompie*) zijn regionaal, behalve bij voornamen (zoals *Anneke, Janneke*, enz.).

Concluderend “men kan zeggen dat de gewone verkleiningsuitgangen in het Nederlands van de beschaafden zijn: *-je, -tje, en -etje*”. (Kruisinga 1915: 96). In de Nederlandse taal is er nog een verschijnsel frappant, d.w.z. *diminutiva tantum*: “Naast reguliere diminutieven komen in modern Nederlands *diminutiva tantum* voor, verkleinwoorden die geen ongeleed correlaat hebben, zoals *hachje, meisje en sprookje*” (Bakema 1997, 205).

POOLS

Anders dan in het Nederlands, waarin diminutiva altijd onzijdig zijn, hangen de suffixen in het Pools af van het geslacht (bijv. voor mannelijk geslacht is er het suffix *-ek*, voor vrouwelijk *-ka* en voor onzijdig *-ko*). Diminutieven krijgen in de meeste gevallen de volgende suffixen:

1. *-ek/ik, -ka, -ko* (bijv. *piesek, domek, konik, rączka, szafka, kółko, autko*).

1.1. Soms is het ook mogelijk dat er twee suffixen worden gebruikt: *pieseczek, szafeczka, kółeczko*. Deze verkleinwoorden met “dubbele suffixen” zijn nog kleiner dan die met één suffix (dus *szafeczka* is nog kleiner dan *szafka* en *pieseczek* is nog kleiner dan *piesek*). Dat kan ook in het Nederlands wel eens voorkomen: *ietsepietsje* is kleiner dan *ietsje*: het mag een *ietsepietsje* meer zijn vs. het mag een *ietsje* meer zijn.

2. *-iczek (słoiček, króliczek)*

3. *-czyk (chłopczyk, kopczyk)*

4. *-ak, -aczek, -aczyk (psiak, kociak, przedszkolaczek, raczek, haczyk)*

5. *-iszek, -aszek, -uszek (braciszek, Łukaszek, kwiatuszek)*, enz.

De onderstaande tabel presenteert de mogelijke suffixen in het Pools (Rosen, Kaczmarzka, Škodová 2014):

Tabel 1: Diminutieve suffixen in het Pools

	Mannelijk	Vrouwelijk	Onzijdig
Suffixen van de eerste graad	<i>-ek, -ik</i>	<i>-ka</i>	<i>-ko</i>
Suffixen van de tweede graad	<i>-eczek, -iczek, -yczek, -alek, -ulek, -usiek, -iszek, -yszek, -aszek, -uszek, -eniek, -uś -olek</i>	<i>-eczka, -iczka, -yczka, -ułka, -etka, -eńka, -inka, -ynka, -utka, -ostka</i>	<i>-eczko, -qczko, -qtko, -eńko, -aczki, -uszko,</i>
Suffixen van de derde graad	<i>-eczuniek</i>	<i>-eczunia</i>	<i>-eniurńko</i>

In het Pools onderscheiden we net als in het Nederlands de reeds genoemde diminutiva tantum (Pools: *zdrobnienia pozorne*), bijv. *zmarszczka* (*rimpel*), *alkoholiczka* (*alcoholiste*), *branatek* (*neef*), *kaczka* (*eend*).

3. DE FUNCTIES EN VERDELING VAN DIMINUTIEVEN

De functies van het diminutief kunnen ingedeeld worden in (Bakema 1997, 207–212):

1. denotationele functies met drie subcategorieën:
 - 1.1 diminuerend (louter verkleinend, bijv. tafeltje ‘kleine tafel’)
 - 1.2 expliciterend (benadrukken van kleinheid, bijv. peukje)
 - 1.3 concretiserend (beperkte hoeveelheid, bijv. biertje, glaasje)
2. connotationele functies met vier subcategorieën:
 - 2.1 appreciërend (positieve waarde, bijv. broertje, zusje, schatje)
 - 2.2 depreciërend (negatieve waarde bijv. romannetje, roman die waarde-loos van inhoud is)
 - 2.3 approximatief (bijv. een poosje, een uurtje ong. een uur)
 - 2.4 relativerend (verzwakking en eufemismen, bijv. foutje)
3. metasemantische functies met drie subcategorieën:
 - 3.1 intensiverend (bijv. *stillekijn* is stiller dan *stil(le)*).

3.2 metafoor (bijv. spionnetje)

3.3. metonymie (bijv. telefoontje)

“In modern Nederlands kan het diminutiefsuffix namelijk fungeren als indicator van min of meer idiosyncratische, metaforische of metonymische nuances. Zo heeft *spionnetje* de metaforische toepassing ‘kleine spiegel buiten een venster’ en bezit *telefoontje* de metonymische nuance ‘actie van telefoneren” (Bakema 1997, 211). Op metasemantisch niveau spelen de diminutieven dus een belangrijke rol omdat ze figuurlijk taalgebruik vertonen.

De diminutieven in het moderne Nederlands kunnen in enkele syntactische categorieën verdeeld worden (Bakema 1997, 204):

- a) nomina (bijv. prinsje, huisje)
- b) adjectiva (bijv. liefje, zachtje)
- c) verba (bijv. weetje, zegje)
- d) preposities (bijv. ommetje, uitje)
- e) adverbia (bijv. zoetjes, rustigjes)
- f) numeralia (bijv. eentje, tientje)

In de Nederlandse vertaling van *Le Petit Prince* heb ik diminutieven van de categorieën a), e) en f) gevonden (de bovenstaande voorbeelden tussen haakjes a, e, f, komen uit die vertaling). In de Poolse vertaling behoren de diminutieven tot de volgende categorieën: a. (bijv. *baranek, ziarenko, karteczka...*) b. (bijv. *cieniutki, maleńki, samiutki*), e. (bijv. *cichutko, pomaleńku, powolutku*). In de originele Franse tekst waren er dikwijls geen kleinwoorden of alleen een substantief/adjectief/adverbium versterkt door *petit* of *tout*.

“Alleen diminuering van nomina is een productief procédé dat gebruikt wordt bij de vorming van nieuwe woorden, terwijl de overige categorieën improductief zijn” (Bakema 1997). De groep nomina is dus volgens Bakema een hoofdzakelijke en productieve groep van de diminutieven.

4. ONDERZOEKSRESULTATEN *LE PETIT PRINCE*

Gekozen voorbeelden diminutieven (de diminutieven zijn *cursief* weergegeven):

Tabel 2: Voorbeelden van de vertalingen in het Nederlands en het Pools

Frans (originele tekst)	Nederlandse vertaling	Poolse vertaling
1. tout petit mouton (p. 15)	heel klein <i>schaapje</i> (p. 6)	bardzo małego <i>baranka</i> (p.12)
2. petit papier (p 48)	<i>papiertje</i> (p. 21)	<i>karteczke</i> (p. 42)
3. (tout) doucement (p. 21, 93)	zo <i>zoetjes</i> , <i>zachtjes</i> (p. 9, 38)	<i>pomaleńku</i> , <i>cichutko</i> (p. 18, 79)
4. maison (p.16)	<i>huisje</i> (p. 8)	<i>domek</i> (p. 13)
5. grelots (p. 93)	<i>rinkelbelletjes</i> (p. 38)	<i>dzwoneczki</i> (p. 79)
6. une fleur (p. 62)	een <i>bloempje</i> (p. 27)	<i>kwiatek</i> (p. 54)
7. visite (p. 44)	<i>bezoekje</i> (p. 19)	odwiedziny (p. 39)
8. fontaines (p. 90)	putten (p. 37)	<i>źródełek</i> (p. 78)
9. petite brindille (p. 22)	klein <i>sprietje</i> (p. 10)	maleńki <i>kielek</i> (p. 20)
10. le moindre petit îlot du Pacifique (p. 59)	het kleinste Zuidzee- <i>eilandje</i> (p. 25)	najmniejszej <i>wysepcze</i> na Pacyfiku (p. 51)

In de eerste drie voorbeelden wordt het verkleinwoord in het Frans uitgedrukt door een adjectief/adverbium van intensiviteit (*tout*, *petit*). Zowel in de Poolse als in de Nederlandse vertaling krijgen we een suffix en soms nog een adjectief *klein* (*mały*) en een adverbium *heel* (*bardzo*) om dat diminutief nog sterker te kunnen uitdrukken (bijv. klein schaaapje versus heel klein schaaapje). In de volgende punten 4–6 zien we geen verkleinwoord in de oorspronkelijke Franse tekst, maar wel in het Nederlands en het Pools. De vraag hier is natuurlijk: waarom wordt precies hier een verkleinwoord gebruikt in het Nederlands en niet bij de vele andere substantieven waar in het Frans ook geen *petit* bij staat. Wat is de semantische connotatieve waarde van dit diminutief in deze gevallen? Wanneer wordt een substantief zonder *petit* in het Nederlands/Pools wél met een diminutief vertaald en wanneer niet?

Voorbeelden 7–8 laten ons zien dat er ook diminutieven voorkomen die typisch en gebruikelijk zijn voor slechts één taal, eerst hebben we een verkleinwoord alleen in het Nederlands (7) en dan alleen in het Pools (8) en uiteraard geen diminutief in het Frans. De laatste twee punten (9,10) presenteren de enige twee in het Frans gevonden diminutieven gevormd door de suffixen: -ille (*brindille*) en -ot (*îlot*). Dat feit bevestigt dat suffixatie in de

Franse taal inderdaad zelden wordt gebruikt. Ter vergelijking: er waren in totaal 27 Franse verkleinwoorden, uitgedrukt door *petit* of *tout* (exclusief de diminutieven verbonden met het personage van de kleine prins).

Concluderend blijkt uit de hierna volgende tabel dat in de Nederlandse vertaling een grotere verscheidenheid aan verkleinwoorden voorkomt (49) dan in de Poolse (37), maar in het Pools gebruikt of herhaalt de vertaler vaker een diminutief dan in het Nederlands (97 keer versus 72). Zo werd bij voorbeeld het Poolse verkleinwoord *baranek* 38 keer herhaald, waar in het Nederlands vaak geen diminutief werd gebruikt, maar het hoofdwoord *schaap* bleef staan. De Nederlandse taal wordt dus gekenmerkt door het grootste aantal verschillende diminutieven (bijv. *tuintje*, *paaltje*, *spelletjes*, *broertjes*, *sprookje*, *woordje*, *apebroodboompjes*, *werkje*, *leventje*, *eindje*, *schoorsteen-brandjes*, *plekje*, *bezoekje*, *seinhuisje*, *kerstcadeautjes*, enz.) terwijl de Poolse taal een kleiner aantal diminutieven laat zien en de neiging heeft om dezelfde verkleinwoorden te herhalen.

	Oorspronkelijke Franse tekst	Nederlandse vertaling: <i>De kleine prins</i>	Poolse vertaling: <i>Mały Książę</i>
Het aantal verschillende diminutieven	27	49	37
Het gebruik van diminutieven (met herhalingen)	44	72	97
In totaal	71	121	132

De in de tabel genoemde aantallen bevatten geen diminutieven verbonden met het personage van *De kleine prins* (bijv. prinsje, kereltje, mijn vriendje, enz.). We kunnen in dit geval de in de inleiding gestelde vraag zo beantwoorden dat beide vertalingen een flink aantal verkleinwoorden bevatten, hoewel de originele tekst in het Frans nauwelijks diminutieven bevat. Alle in het Frans gevonden diminutieven zijn analytische verkleinwoorden (*petit*, *tout*) met slechts twee uitzonderingen, namelijk de versteende synthetische verkleinwoorden *brindille* en *îlot*.

De titelvertaling: *De Kleine Prins* vs het prinsje/kereltje

	<i>De kleine prins</i> (110 keer)	<i>Mały Książę</i> (175 keer)	<i>Le Petit Prince</i> (171 keer)
Andere gevonden vertalingen van de kleine prins	- het prinsje (38) - (klein) kereltje (10) - het kleine prinsje (2) - prins (2) - mijn vriendje (2) - kleine ventje (1)	- (mój) malutki (7) - mój przyjaciel (5) - (mały) chłopczyk (2) - mój mały sędzia (1)	- mon petit bonhomme (13) - mon ami (5) - petit garçon (4)
Totaal:	165	190	193

De Nederlandse vertaling vertoont de meest vertaalmogelijkheden van de titel. Het Pools en Frans hanteren het liefst de volledige titel. *Mały Książę* werd namelijk 175 keer gebruikt en *Le Petit Prince* 171, terwijl *De Kleine Prins* 110 keer werd gebruikt. *Het prinsje* (38) en *(klein) kereltje* (10) waren de twee andere vaak gebruikte termen in de Nederlandse versie. In totaal werd de naam verbonden met het hoofdpersonage 165 keer herhaald, tegen 190 in het Pools en 193 in het Frans. Dat bevestigt opnieuw dat het Nederlands veel diverse diminutieven bezit, maar in tegenstelling tot het Pools geen neiging heeft om die verkleinwoorden vaak te herhalen.

Onze vraag was: welke aspecten zorgen voor een vertaling als *De kleine prins* versus *een prinsje* of *een kereltje*? Waarom is de titel vertaald naar *De Kleine Prins* en niet bijv. naar *Het Prinsje*? In het Nederlands wordt suffixatie van diminutieven namelijk vaker gebruikt dan een analytisch verkleinwoord (*klein*). Voor het Pools is het antwoord makkelijk te vinden, want als we de titel *Mały Książę* (kleine prins) naar *Książęcinio* (prinsje) zouden moeten vertalen dan krijgt deze titel onmiddellijk een negatieve connotatie, dat woord is namelijk depreciërend, heeft dus een negatieve waarde en wordt daarom nooit gebruikt in de Poolse vertaling. Het woord *Książętko* (prinsje) is vermoedelijk niet meer gebruikelijk in de moderne Poolse taal. *Het prinsje* lijkt echter in het Nederlands geen specifiek negatieve associaties te hebben, toch is het niet de vertaling van de Franse titel geworden. De originele Franse titel heeft waarschijnlijk een sterke invloed gehad op de Nederlandse vertaling, want *De kleine prins*, *Le Petit Prince*, *Mały Książę* (in het Pools altijd met hoofdletters geschreven) fungeert als eigenaam van de hoofdpersoon. Verder nog is *De kleine prins* als vertaling niet alleen een soort eigenaam, maar substantiveert de figuur zoals de Franse titel suggereert tot een ‘be-

grip', terwijl *Het prinsje* zou verwijzen naar een specifiek, liefdallig exemplaar. Zo is er in het Nederlands ook de beroemde trilogie van Jan Mens *De kleine waarheid* en daarvan zou de titel nooit 'Het waarheidje' geweest kunnen zijn. 'De kleine waarheid' verwijst naar een universele 'kleine waarheid', zoals 'De kleine prins' verwijst naar een universele 'kleine prins' en niet naar zomaar een prinsje.

5. CONCLUSIES

Het duidelijkste verschil tussen de onderzochte talen is dat het aantal diminueerbare woordsoorten in het Frans beperkter is dan in het Nederlands en in het Pools. Het Frans bezit vooral het analytisch verkleinwoord (*petit*) en gebruikt zelden een synthetisch verkleinwoord (gevormd door een suffix) dat niet langer productief is in de moderne Franse taal. In de geanalyseerde Franse tekst zijn slechts twee synthetische verkleinwoorden gevonden. Het onderzoek laat ons echter zien dat zowel de Nederlandse als de Poolse vertaling wel een flink aantal verkleinwoorden bevat ook waar in de originele tekst in het Frans geen diminutieven stonden. Vervolgens blijkt ook dat er in de Nederlandse vertaling meer verschillende verkleinwoorden voorkomen (49) dan in de Poolse (37), maar in het Pools herhaalt de vertaler vaker een diminutief dan in het Nederlands.

Daarnaast hanteren het Frans en Pools het liefst de volledige titel in de tekst, maar het Nederlands vertoont een groot aantal verschillende vervangers (bijv. het prinsje, kleine kereltje). De vertaalde titel *De kleine prins*, (gevormd door omschreven diminutief) is niet alleen een soort eigenaam, maar substantiveert de figuur zoals de Franse titel suggereert tot een 'begrip', terwijl *Het prinsje* (gevormd door syntetisch diminutief) zou verwijzen naar een specifiek, liefdallig exemplaar. Het onderzoek naar diminutieven in vertaling vormt een interessant thema voor verder onderzoek.

REFERENTIES

GEBRUIKTE TEKSTEN

- De Saint-Exupéry, Antoine. 1946. *Le Petit Prince*. Paris: Librairie Gallimard.
De Saint-Exupéry, Antoine. 1999. *Mały Książę*. Vertaald door Anna Trzandel-Szczepanek. Warszawa: Nasza Księgarnia.
De Saint-Exupéry, Antoine. 1959. *De Kleine Prins*, vertaald door Laetitia de Beaufort-van Hamel. Rotterdam: Donker.

SECUNDAIRE LITERATUUR

- Bakema, Peter. 1997. 'Het onvoltooid verleden verkleinwoord'. *Tijdschrift voor Nederlandse taal- en letterkunde* 113: 201–214.
- Bakema, Peter, & Dirk Geeraerts. 2000. 'Diminution and augmentation'. In Geert Booij (ed.), *Morphologie: ein internationales Handbuch zur Flexion und Wortbildung / Morphology. An International Handbook on Inflection and Word-Formation*. Volume 2, chap. 99, 1045–1052. Berlin: de Gruyter.
- Grzegorzycykowa, Renata, Roman Laskowski & Henryk Wróbel. 1998. *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, Warszawa: Wydawnictwo PWN.
- Kruisinga, Etsko. 1915. 'De vorm van de verkleinwoorden.' *De Nieuwe Taalgids* 9: 96–97.
- Nagórko, Alicja. 2010. *Podręczna gramatyka języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo PWN.
- Rosen, Aleksandr, Elżbieta Kaczmarska & Svatava Škodová. 2014. 'Diminutives as a cultural element and a glottodidactic trap — Czech and Polish diminutives from a contrastive corpus-based perspective'. In *Glottodydaktyka wobec wielokulturowości*, 51–66. Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.
- Szczepańska, Elżbieta. 2009. 'Zdrobnienia dawniej i dziś — kilka uwag na materiale czeskim i polskim'. *Bohemistyka* 4: 250–260.
- Vanneste, Sandra. 2011. *Les emplois de l'adjectif petit: vers un diminutif analytique?* Universiteit Gent, Masterscriptie. URL: https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/786/640/RUG01-001786640_2012_0001_AC.pdf (download 10 februari 2018).
- Weber, Marcel. 1963. *Contributions à l'étude du diminutif en français moderne: essai de systématisation*. Zürich: Altorfer Diss. TU Zürich.

PROBLEMATYKA PRZEKŁADU MAŁEGO KSIĘCIA:
ZDROBNIENIA W TŁUMACZENIU Z FRANCUSKIEGO
NA JĘZYK NIDERLANDZKI I POLSKI

Streszczenie

Przedmiotem niniejszego artykułu jest analiza zdrobnień w polskim i niderlandzkim tłumaczeniu francuskiej noweli pt. *Mały Książę* (*Le Petit Prince*) Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. Po przedstawieniu podstawowych zasad tworzenia zdrobnień w języku francuskim, niderlandzkim i polskim, z uwzględnieniem ich podziału i funkcji, podjęta została próba odpowiedzi na pytanie, czy liczba zdrobnień w obydwu przekładach jest równie niewielka jak w tekście oryginału — główny cel badania. *Mały Książę* to nowela przeznaczona (w pierwotnym założeniu) dla dzieci, dlatego zdrobnienia odgrywają w niej istotną rolę. Również z tego powodu ważny jest sposób, w jaki polscy i holenderscy tłumacze noweli rozwiązywali problem renderowania zdrobnień.

Przełożyła Beata Popławska

Słowa kluczowe: zdrobnienia; *Mały Książę*; przekład polski i niderlandzki; analiza porównawcza.

THE “LITTLE” PROBLEM OF *LE PETIT PRINCE* IN TRANSLATION:
DIMINUTIVES TRANSLATED FROM FRENCH
TO DUTCH AND POLISH

S u m m a r y

The article's main objective is the analysis of the Dutch and Polish translation of Antoine de Saint-Exupéry's novella *Le Petit Prince* (*The Little Prince*). After the opening remarks, the theoretical framework (i.e. the formation, classification, and functions of diminutives in French, Dutch, and Polish) is presented, followed by a quantitative analysis of diminutives in the original texts and the two translations. *The Little Prince* in this French original contains relatively few diminutives, especially given the fact that de Saint-Exupéry's novella was originally classified as children's literature, therefore answering the question whether the Dutch and Polish translations contain equally few diminutives as the French original is the main purpose of the analysis. Another issue addressed in the study is how the Polish and Dutch translators of the novel solved the problem of rendering diminutives in translation.

Key words: diminutives; *The Little Prince*; Dutch and Polish translations; comparison.